

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria A

Warszawa, dnia 18 października 2024 r.

Pozycja 84

POSTANOWIENIE

z dnia 24 września 2024 r.

Sygn. akt SK 142/20

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Rafał Wojciechowski – przewodniczący
Zbigniew Jędrzejewski – sprawozdawca
Krystyna Pawłowicz
Julia Przyłębska
Jarosław Wyrembak,

po rozpoznaniu, na posiedzeniu niejawnym w dniu 24 września 2024 r., skargi konstytucyjnej T.Z. i M.Z. o zbadanie zgodności:

- 1) art. 23 ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (Dz. U. Nr 80, poz. 721, ze zm.) w zakresie, w jakim wyklucza odpowiednie stosowanie przepisów rozdziału 6 działu III ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. Nr 115, poz. 741, ze zm.) o zwrocie wywłaszczonych nieruchomości do nieruchomości nabytych przez gminę na podstawie ustawy z 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych, z art. 64 ust. 1 i 2 w związku z art. 21 ust. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji,
- 2) art. 216 ust. 1 i 2 ustawy z 21 sierpnia 1997 r. powołanej w punkcie 1 w zakresie, w jakim wyklucza odpowiednie stosowanie przepisów rozdziału 6 działu III tejże ustawy o zwrocie wywłaszczonych nieruchomości do nieruchomości nabytych przez gminę na podstawie ustawy z 10 kwietnia 2003 r. powołanej w punkcie 1, z art. 64 ust. 1 i ust. 2 w związku z art. 21 ust. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

umorzyć postępowanie.

Orzeczenie zapadło jednogłośnie.

UZASADNIENIE

I

1. W skardze konstytucyjnej z 26 marca 2020 r. (data wpływu: 1 kwietnia 2020 r.) skarżący wnieśli o zbadanie zgodności:

1) art. 23 ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (Dz. U. Nr 80, poz. 721, ze zm.; dalej: specustawa o drogach) w zakresie, w jakim wyklucza odpowiednie stosowanie przepisów rozdziału 6 działu III ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. Nr 115, poz. 741, ze zm.; dalej: u.g.n.) o zwrocie wywłaszczonych nieruchomości do nieruchomości nabytych przez gminę na podstawie ustawy z 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych, z art. 64 ust. 1 i 2 w związku z art. 21 ust. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji,

2) art. 216 ust. 1 i 2 ustawy u.g.n. w zakresie, w jakim wyklucza odpowiednie stosowanie przepisów rozdziału 6 działu III u.g.n. do nieruchomości nabytych przez gminę na podstawie specustawy o drogach, z art. 64 ust. 1 i 2 w związku z art. 21 ust. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji.

Skarga konstytucyjna została wniesiona w związku z następującą sprawą.

Decyzją Prezydenta Miasta L. z 21 października 2013 r. (utrzymaną w mocy decyzją Wojewody z 9 lipca 2014 r.) o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej – budowę drogi gminnej objęte zostały działki, których właścicielami byli skarżący. Na mocy tej decyzji działki te zostały przeznaczone pod budowę pasa drogowego drogi publicznej i stały się własnością Gminy L.

Wnioskiem z 2 stycznia 2015 r. złożonym do Prezydenta Miasta L. skarżący wystąpili o zwrot na ich rzecz działek jako niewykorzystanych na cel wywłaszczenia. Decyzją Starosty z 15 lutego 2017 r. uwzględniono wniosek skarżących jedynie w zakresie zwrotu części nieruchomości, a w pozostałej części postępowanie zostało umorzone. Wojewoda (organ odwoławczy) decyzją z 5 kwietnia 2017 r. uchylił zaskarżoną decyzję Starosty i w całości umorzył postępowanie pierwszej instancji. Na powyższą decyzję skarżący wnieśli skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w L., która w wyroku z 28 września 2017 r. została oddalona. Wyrokiem z 13 listopada 2019 r. Naczelny Sąd Administracyjny oddalił skargę kasacyjną.

Wobec powyższego skarżący skierowali skargę konstytucyjną do Trybunału Konstytucyjnego. Zakwestionowali w niej przepisy, które w ich ocenie były podstawą ostatecznego rozstrzygnięcia w ich sprawie. Ich zdaniem zaskarżone regulacje przez to, że nie przewidują możliwości zwrotu wywłaszczonych nieruchomości, na których ostatecznie nie zostały zrealizowane inwestycje celu publicznego, odebranych dotychczasowym właścicielom przez podmiot publiczny, naruszają konstytucyjne prawo do zwrotu nieruchomości wywłaszczonej, na której nie został zrealizowany cel publiczny stanowiący podstawę wywłaszczenia oraz prawo do równej dla wszystkich ochrony prawnej praw majątkowych w zakresie wskazanego wyżej prawa do zwrotu (art. 64 ust. 1 w związku z art. 21 ust. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji).

Zdaniem skarżących norma uniemożliwiająca zwrot nieruchomości przejętych na własność przez podmiot publiczny na podstawie specustawy o drogach wywodzona jest w praktyce orzeczniczej zarówno z art. 23 specustawy o drogach, jak i z art. 216 ust. 1 i 2 u.g.n. Z tego względu skarżący zakwestionowali konstytucyjność zarówno art. 23 specustawy o drogach, jak i art. 216 ust. 1 i 2 u.g.n. Jednocześnie skarżący wskazali, że wszystkie zarzuty i poczynione na ich tle uwagi, dotyczące niekonstytucyjności normy wywiedzionej z art. 23 specustawy o drogach, zachowują aktualność także w odniesieniu do art. 216 ust. 1 i 2 u.g.n. W związku z powyższym Trybunał uznał za celowe łączne przytoczenie najważniejszych motywów uzasadnienia skargi konstytucyjnej.

Zdaniem skarżących „odjęcie” im własności nieruchomości w trybie specustawy o drogach stanowiło wywłaszczenie *sensu largo*, które objęte jest rygorami ustanowionymi przez ustrojodawcę w art. 21 ust. 2 Konstytucji. Skarżący podkreślili, że ochrona praw jednostki przed bezzasadnym wywłaszczeniem – wywodzona z art. 21 ust. 1 Konstytucji – obejmuje nie tylko okres poprzedzający wywłaszczenie, lecz rozciąga się także na okres następujący po przejściu prawa własności na rzecz podmiotu publicznego. W efekcie, jeżeli na wywłaszczonej nieruchomości nie zrealizowano celu publicznego, dla realizacji którego nastąpiło wywłaszczenie, dotychczasowy właściciel ma – wynikające z Konstytucji – prawo do domagania się zwrotu przedmiotowej nieruchomości. Jednocześnie konstytucyjne prawo podmiotowe do zwrotu nieruchomości jest prawem majątkowym, a zatem podlega ono regulacji art. 64 ust. 1 Konstytucji, w świetle którego prawo to zalicza się do kategorii „innych praw majątkowych”. W związku z powyższym osoby, którym odbierane są nieruchomości na podstawie specustawy o drogach, obejmuje ochrona konstytucyjna wynikająca z art. 64 ust. 1 w związku z art. 21 ust. 2 Konstytucji. Ponadto, prawo do zwrotu nieruchomości przejętych przez podmiot publiczny na realizację określonego celu publicznego podlega także regulacji art. 31 ust. 3 Konstytucji, wyrażającego zasadę proporcjonalności w ograniczaniu praw konstytucyjnych.

Zdaniem skarżących, zakwestionowane regulacje uniemożliwiają im, jako właścicielom nieruchomości przejętej na własność przez gminę na podstawie specustawy o drogach, domaganie się jej zwrotu, mimo że nieruchomość ta stała się zbędna na cel publiczny w postaci budowy drogi publicznej, który stanowił podstawę jej nabycia przez gminę.

Zakaz zwrotu nieruchomości przejętych na podstawie specustawy o drogach nie spełnia przy tym przesłanek dopuszczalnego w świetle art. 31 ust. 3 Konstytucji ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych praw. Jak zauważają skarżący, żadna z wartości wymienionych w art. 31 ust. 3 Konstytucji nie uzasadnia pozbawienia przez ustawodawcę prawa do zwrotu tych nieruchomości. Ich zdaniem działanie ustawodawcy należy uznać za arbitralne i pozbawione jakiegokolwiek racjonalnego uzasadnienia, w szczególności takiego, które dałoby się odnieść do kategorii ochrony interesu publicznego. Tymczasem, ocena zasadności ustawowego ograniczenia w korzystaniu z konstytucyjnego prawa do zwrotu nieruchomości powinna być dokonywana z zastosowaniem szczególnie wymagających (zaostrzonych) kryteriów, ze względu na charakter uwłaszczenia, które jest najbardziej dolegliwym przejawem ingerencji władzy publicznej w prywatną własność. Jak wskazali, władza może korzystać z niego jedynie w sytuacjach wyjątkowych, gdy w inny sposób nie jest możliwe zaspokojenie interesu publicznego.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia prawa do równej dla wszystkich ochrony praw majątkowych, skarżący wskazali, że w obowiązującym stanie prawnym można wskazać podmioty, które znalazły się w sytuacji podobnej do sytuacji podmiotów wywłaszczonych mocą specustawy o drogach. Jednak jedynie w wypadku specustawy o drogach ustawodawca nie przewidział podstawy prawnej do zwrotu wywłaszczonych nieruchomości, na których nie został zrealizowany cel publiczny, dla realizacji którego doszło do wywłaszczenia. Tymczasem interesy majątkowe wszystkich dotychczasowych właścicieli są tożsame – dotyczą one możliwości odzyskania prawa własności nieruchomości, która nie została wykorzystana na cel publiczny stanowiący podstawę wywłaszczenia.

Biorąc pod uwagę powyższe, skarżący uznali, że „ustawodawca ukształtował sytuację prawną dotychczasowego właściciela nieruchomości przejętej na podstawie specustawy [o drogach] w sposób rażąco mniej korzystny w porównaniu ze sposobem ukształtowania sytuacji prawnych dotychczasowych właścicieli nieruchomości przejętych na podstawie pozostałych wymienionych powyżej aktów prawnych” (s. 90 skargi).

W opinii skarżących powyższe zróżnicowanie sytuacji prawnej podmiotów podobnych nie ma przy tym uzasadnienia w ochronie wartości wymienionych w art. 31 ust. 3 Konstytucji.

2. W piśmie z 28 stycznia 2021 r. Rzecznik Praw Obywatelskich (dalej: RPO) poinformował, że zgłasza udział w postępowaniu i wniósł o stwierdzenie, że zakwestionowane przepisy, w zakresie wskazanym w *petitum* skargi konstytucyjnej są niezgodne z art. 64 ust. 1 i 2 w związku z art. 21 ust. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji.

W opinii RPO wynikające z zaskarżonych przepisów wyłączenie możliwości zwrotu nieruchomości przejętej na potrzeby budowy dróg publicznych na podstawie specustawy o drogach jest sprzeczne z konstytucyjnymi gwarancjami ochrony przed nieuzasadnionym wywłaszczeniem.

Jak wskazał, przyjęte rozwiązanie nie służy żadnemu racjonalnie uzasadnionemu celowi – przeciwnie, wydaje się ubocznym, niezamierzonym przez ustawodawcę, przypadkowym skutkiem scalania i upraszczania procedur inwestycyjnych. Nie realizuje także żadnej konstytucyjnej wartości. Nie istnieje więc konstytucyjna legitymacja do przetrzymywania w zasobie publicznym nieruchomości przymusowo (i niepotrzebnie) odebranych na taki cel ich prywatnym właścicielom.

W jego opinii rozwiązanie takie pozostaje w oczywistej sprzeczności z podstawową funkcją art. 21 ust. 2 Konstytucji, jaką jest zapobieganie nadużyciom władz w stosunku do mienia obywateli, pod pretekstem realizacji celów, które po czasie okazują się fikcyjne. Jeżeli cele publiczne się dezaktualizują, ingerencja w prawa jednostek całkowicie traci swoje uzasadnienie, co aktualizować musi obowiązek zwrócenia własności odebranej pochopnie i w sposób niezgodny z ustawą zasadniczą.

RPO podkreślił także, że wynikające z zaskarżonych przepisów kryterium różnicowania ochrony prawnej w zależności od konstytucyjnie irrelevantnej formy wywłaszczenia, nosi wszelkie cechy dowolności, nie będąc ani racjonalne, ani proporcjonalne, ani tym bardziej sprawiedliwe. Jego zdaniem realizacja konstytucyjnego prawa do zwrotu wywłaszczonego mienia nie może bowiem zależeć od tego, w jaki „techniczny” sposób ustawodawca zaprojektował procedury inwestycyjne. Przy ułomności przepisów o zwrocie wywłaszczonych nieruchomości – enumeratywnie wymieniających skonkretyzowane przypadki przejęć nieruchomości, przy których taki zwrot jest możliwy – byłby to bowiem zbyt prosty sposób naruszania praw obywateli.

3. W piśmie z 28 października 2022 r. Sejm wniósł o umorzenie postępowania w sprawie. Zwrócił uwagę, że wyrokiem z 30 czerwca 2021 r., sygn. SK 37/19, Trybunał orzekł, iż art. 23 specustawy o drogach, rozumiany w ten sposób, że nie stanowi o nakazie odpowiedniego stosowania przepisów rozdziału 6, działu III u.g.n., jest niezgodny z art. 21 ust. 2 w związku z art. 64 ust. 2 Konstytucji. Jednocześnie postępowanie w pozostałym zakresie zostało umorzone.

Sejm wskazał, że problem konstytucyjny sygnalizowany rozpoznawaną skargą jest tożsamy z tym, o którym Trybunał orzekł w sprawie o sygn. SK 37/19. Aktualne pozostają zatem argumenty zawarte w przywołanym orzeczeniu TK odnośnie do kierunku rozstrzygnięcia. Wobec tego Sejm uznał, że postępowanie powinno zostać umorzone.

Jednocześnie, Sejm podkreślił, że pomimo tożsamości przedmiotowej skarg konstytucyjnych o sygn. SK 37/19 i niniejszej, w odniesieniu do badania zgodności drugiego zakwestionowanego przepisu, tj. art. 216 ust. 1 u.g.n, nie można uznać, że przedmiot kontroli został derogowany wskutek negatoryjnego wyroku Trybunału Konstytucyjnego ani że w sprawie mamy do czynienia z wystąpieniem ujemnej przesłanki procesowej w postaci *ne bis in idem*. W sprawie o sygn. SK 37/19 w odniesieniu do badania zgodności art. 216 ust. 1 u.g.n. ze

wskazanymi wzorcami kontroli, Trybunał postanowił o umorzeniu postępowania, ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku. Sejm wskazał jednak, że podjęte w sprawie o sygn. SK 37/19 ustalenia pozostają relewantne dla przebiegu i wyniku niniejszego postępowania. W związku z powyższym, wniósł o umorzenie postępowania także w tym w zakresie.

4. W piśmie z 17 marca 2023 r. Prokurator Generalny zajął stanowisko tożsame ze stanowiskiem Sejmu, że postępowanie w sprawie powinno zostać umorzone w zakresie obu wskazanych w skardze regulacji. Prokurator Generalny wyjaśnił, że aktualna pozostaje argumentacja dotycząca kwestionowanych przepisów zawarta w wyroku o sygn. SK 37/19 i konsekwencje tego wyroku dla dopuszczalności orzekania w niniejszej sprawie.

II

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje.

1. W niniejszej skardze skarżący wnieśli o zbadanie zgodności art. 23 ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 311; dalej: specustawa o drogach) w zakresie, w jakim wyklucza odpowiednie stosowanie przepisów rozdziału 6 działu III ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2023 r. poz. 344, dalej: u.g.n.) o zwrocie wywłaszczonych nieruchomości do nieruchomości nabytych przez gminę na podstawie specustawy o drogach oraz art. 216 ust. 1 i 2 u.g.n. w zakresie, w jakim wyklucza odpowiednie stosowanie przepisów rozdziału 6 działu III tej ustawy do nieruchomości nabytych przez gminę na podstawie specustawy o drogach, z art. 64 ust. 1 i 2 w związku z art. 21 ust. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji.

W wyroku z 30 czerwca 2021 r., sygn. SK 37/19 (OTK ZU A/2021, poz. 54), Trybunał Konstytucyjny orzekł, iż art. 23 specustawy o drogach rozumiany w ten sposób, że nie stanowi o nakazie odpowiedniego stosowania przepisów rozdziału 6, działu III ustawy o gospodarce nieruchomościami, jest niezgodny z art. 21 ust. 2 w związku z art. 64 ust. 2 Konstytucji. W uzasadnieniu wyroku Trybunał przyjął, że z funkcjonalnego punktu widzenia decyzja administracyjna wydana na podstawie specustawy o drogach spełnia taką samą rolę jak decyzja wywłaszczeniowa o charakterze prawokształtującym, a skutki prawnomaterialne obydwu postaci decyzji ostatecznie czerpią moc z aktu normatywnego. Jednocześnie Trybunał wskazał, że z art. 21 ust. 2 w związku z art. 64 ust. 2 Konstytucji wynika reguła, w myśl której: „byłemu właścicielowi wyzutemu z własności wskutek bezcelowego wywłaszczenia przysługuje konstytucyjne roszczenie o zwrot własności jak każdemu innemu właścicielowi, który znalazł się w podobnej sytuacji”. Biorąc pod uwagę powyższe, Trybunał wskazał, że „Jeżeli istnieje generalna, ogólnosystemowa regulacja zwrotu wywłaszczonych bezcelowo własności nieruchomości, a brak zarazem regulacji szczegółowej wobec określonego wypadku podobnego, to w myśl zasady równej ochrony własności, regulacja generalna powinna mieć zastosowanie do wypadku wprost nią nieobjętego, ale rodzajowo zbieżnego. Stosując powyższe zasady wobec poddanego kontroli art. 23 specustawy, należało uznać, że przepis ten rozumiany w ten sposób, że nie stanowi o nakazie odpowiedniego stosowania przepisów rozdziału 6, działu III u.g.n., mających pozycję przepisów generalnych w zakresie zwrotu wywłaszczonych bezcelowo własności nieruchomości, narusza konstytucyjną zasadę równej ochrony własności realizowanej przez konstytucyjne roszczenie o zwrot bezcelowo wywłaszczonej własności (art. 21 ust. 2 w związku z art. 64 ust. 2 Konstytucji)”. Oznacza to, że norma uznana przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodną z Konstytucją została derogowana z systemu prawnego.

W pozostałym zakresie, tj. w odniesieniu do art. 216 ust. 1 u.g.n., postępowanie zostało umorzone na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK), z uwagi na niedopuszczalność merytorycznego rozpatrzenia skargi.

2. Przystępując do rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, Trybunał Konstytucyjny zwrócił uwagę, że przedmiot kontroli i wzorce kontroli są częściowo tożsame jak w sprawie o sygn. SK 37/19. Wobec tego, że na każdym etapie postępowania bada się, czy nie zachodzi jedna z ujemnych przesłanek wydania wyroku, powodująca konieczność umorzenia postępowania (zob. zamiast wielu, wyrok TK z 30 września 2014 r., sygn. SK 22/13, OTK ZU nr 8/A/2014, poz. 96 i powołane tam orzecznictwo TK), Trybunał dokonał oceny wpływu wyroku o sygn. SK 37/19 na toczące się postępowanie.

3. W odniesieniu do zarzutu niezgodności z Konstytucją art. 23 specustawy o drogach Trybunał orzekł zakresowo o niekonstytucyjności wyprowadzonej z tego przepisu normy prawnej.

Z uwagi na powyższe okoliczności konieczne było dokonanie oceny dopuszczalności merytorycznego rozpoznania przedmiotowej sprawy. Zgodnie z dyspozycją art. 59 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p.TK Trybunał Konstytucyjny wydaje na posiedzeniu niejawnym postanowienie o umorzeniu postępowania, jeżeli wydanie orzeczenia jest zbędne. Zbędność orzekania występuje, gdy kwestionowana norma była już w innej sprawie przedmiotem kontroli co do zgodności z Konstytucją. Jeśli w sprawie zachodzi tożsamość podmiotowa (dotycząca podmiotu inicjującego postępowanie) i przedmiotowa (dotycząca przedmiotu i wzorców kontroli), ziszcza się ujemna przesłanka procesowa w postaci powagi rzeczy osądzonej (*res iudicata*). Jeśli zaś w sprawie zachodzi tylko tożsamość przedmiotowa, ziszcza się przesłanka *ne bis in idem* (por. postanowienie TK z 23 czerwca 2022 r., sygn. SK 52/20, OTK ZU A/2022, poz. 42).

Zgodnie z dotychczasowym orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego, „[u]przednie rozpoznanie sprawy konstytucyjności określonego przepisu prawnego (normy prawnej) z punktu widzenia tych samych zarzutów nie może być jednak uznane za prawnie obojętne. Powoduje ono konieczność wydania rozstrzygnięcia opartego na zasadzie *ne bis in idem*. Jest ona rozumiana w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym z uwzględnieniem specyfiki tego postępowania (...). O ile w wypadku zaistnienia przesłanki powagi rzeczy osądzonej Trybunał Konstytucyjny musiałby (...) umorzyć postępowanie jako niedopuszczalne, to w wypadku przesłanki *ne bis in idem* Trybunał dokonuje oceny w kategoriach pragmatycznych, ocenia celowość prowadzenia postępowania i orzekania w kwestii, która została już jednoznacznie i ostatecznie rozstrzygnięta przez ten organ. W takiej sytuacji właściwą podstawą umorzenia postępowania jest zbędność orzekania” (postanowienie TK z 10 lipca 2007 r., sygn. P 40/06, OTK ZU nr 7/A/2007, poz. 86).

Biorąc pod uwagę powyższe założenia, Trybunał Konstytucyjny porównał *petitum* oraz uzasadnienie skargi konstytucyjnej z tenorem wyroku w sprawie o sygn. SK 37/19 i stwierdził wystąpienie tożsamości dotyczącej przedmiotu kontroli oraz częściowej tożsamości w zakresie wzorców konstytucyjnych. Trybunał uznał, że w wyroku o sygn. SK 37/19 rozstrzygnął problem konstytucyjny analogiczny do niniejszej sprawy. Ponowne rozpatrzenie sprawy w tym zakresie naruszałoby zatem zasadę *ne bis in idem*, stabilizującą sytuację ukształtowaną wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego, który zgodnie z art. 190 ust. 1 Konstytucji ma moc powszechnie obowiązującą i jest ostateczny. Wobec zbędności orzekania, postępowanie w zakresie zarzutów postawionych w punkcie 1 *petitum* skargi konstytucyjnej należało umorzyć na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p.TK.

4. W odniesieniu do zarzutu niekonstytucyjności art. 216 ust. 1 u.g.n. w sprawie o sygn. SK 37/19 Trybunał Konstytucyjny umorzył postępowanie. Nie wypowiedział się zatem merytorycznie o zaskarżonej normie. W odniesieniu do tej regulacji nie zachodziła więc przesłanka umorzenia postępowania według zasady *ne bis in idem*. Trybunał zgodził się jednak z pozostałymi uczestnikami postępowania, że podjęte w sprawie o sygn. SK 37/19 ustalenia w zakresie art. 216 u.g.n. pozostają relewantne dla przebiegu i wyniku niniejszego postępowania.

Art. 216 u.g.n. przewiduje, że przepisy rozdziału 6, działu III u.g.n., dotyczące zwrotu bezcelowo wywłaszczonych nieruchomości, stosuje się odpowiednio do nieruchomości przejętych lub nabytych na rzecz Skarbu Państwa na podstawie wymienionych w nim aktów normatywnych. Zarówno w sprawie o sygn. SK 37/19, jak i w niniejszej sprawie, przepisowi temu zarzucono, że nie wymienia specustawy o drogach wśród innych aktów normatywnych, co wyklucza odpowiednie stosowanie ustawy o gospodarce nieruchomościami do nieruchomości nabytych przez podmiot publiczny (Skarb Państwa albo jednostkę samorządu terytorialnego) na podstawie specustawy o drogach.

W wyroku z 30 czerwca 2021 r., sygn. SK 37/19 Trybunał stwierdził, że nie można przyjąć, iż zaniechanie zamieszczenia w przepisie przejściowym, jakim jest art. 216 ust. 1 u.g.n., aktów normatywnych, w tym specustawy o drogach, które weszły w życie później niż ten przepis, było wynikiem przeoczenia legislacyjnego. Przeciwnie, Trybunał uznał, że prawodawca celowo zawarł w art. 216 ust. 1 u.g.n. katalog aktów normatywnych, które weszły w życie przed dniem wejścia w życie tego przepisu, a nie później. W związku z powyższym, sformułowany wobec tego przepisu zarzut nie dotyczy pominięcia, ale zaniechania ustawodawczego, które nie podlega kognicji Trybunału.

Trybunał uznał, że powyższe założenia są aktualne także na gruncie niniejszego postępowania i w związku z tym postępowanie w zakresie badania zgodności art. 216 ust. 1 i 2 u.g.n. ze wskazanymi wzorcami kontroli podlega umorzeniu na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK z uwagi na niedopuszczalność wydania wyroku.

Z powyższych względów Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.